

Marduix, un quart de segle explicant històries

Després la mort de Franco, quan tot el que fos espectacle en català va esclatar, va aparèixer la companyia Marduix Titelles, formada per Joana Clusellas i Jordi Pujol. Aleshores es van reivindicar parcs públics, escoles, places, i per fer-ho més festiu, s'organitzava una cercavila, que la Joana recorda com "cercamilla", perquè es feien un tip de caminar, al davant d'un drac que s'empassava la gent que s'afegia a la festa. En Jordi feia de pregoner i la Joana interpretava un personatge o altre. Quan el drac estava ple la gent, feien un espectacle de titelles per a tots els públics basat en històries tradicionals i populars. En català, es clar.

La Joana venia del món de la plàstica. El seu pare és el dibuixant amagat rere el pseudònim de Nyerra. En Jordi cantava i tocava la guitarra amb Pau Riba en el duo Pau i Jordi, que formava part dels artistes aplegats en el moviment reivindicatiu Grup de Folk. També havia treballat amb la companyia de titelles La Claca. El primer espectacle que van fer plegats dalt d'un escenari es deia *Garbuix* i estava format per una sèrie de números amb les marionetes. En Jordi també cantava. Acabava amb una història més contundent, *La filla del carboner*. La primera funció la van fer a Figueres el març del 1976. En baixar de l'escenari, els van llogar per anar a Castelló d'Empúries.

La parella s'ha repartit sempre la feina. Joana es responsabilitza de la construcció dels personatges i l'escenografia. Del guió, la música i la posada en escena se n'encarrega en Jordi. El germà d'aquest, Cesc Pujol, tercer membre fix de la companyia des de fa uns disset anys, porta els efectes musicals, acústics i de

GRISelda ESCRIGAS

Jordi Pujol i Joana Clusellas a l'escenari del seu taller-teatre de Sant Esteve de Palautordera.

La tradició i la cultura catalanes són la base dels espectacles de la companyia

Marduix Titelles. Les seves obres s'han inspirat durant vint-i-cinc anys en autors com

Josep M. de Segarra, Joanot Martorell, Joan Miró, Salvador Espriu o Jacint Verdaguer.

I continuen interessant a tots els públics.

JORDI VIDAL

llum, i toca el piano quan convé. I sempre han comptat amb altres col·laboradors. En 25 anys, han col·laborat amb ells Joan Brossa, Joaquim Vilà-Folch, Joaquim Carbó, Xavier Fàbregues, Sebastià Bonet, Jaume Arnella, Joan Solé Amigó, Xavier Bru de Sala, Maria Aurèlia Capmany... entre molts altres. I és que com que els seus treballs són d'inspiració literària, sempre han considerat bàsic comptar amb d'especialistes del tema que representen.

Una vintena d'espectacles. En aquests 25 anys, Marduix ha creat una vintena d'espectacles –en tenen en repertori una desena– la majoria dels quals han estat fets amb la voluntat de recuperar la tradició catalana o homenatjar-ne algun autor. Les titelles sempre han estat protagonistes, tot i que en Jordi i la Joana també participen com a personatges a l'obra. Es pot destacar *A l'ombra del Canigó* (1987), inspirada en Verdaguier; *En Joan de l'Os* (1991), a partir de l'obra d'Apel·les Mestres i Josep M. de Sagarra; *El garrofer de les tres taronges* (1993), homenatge a Joan Miró; *L'auca d'Ester sense H* (1998), a partir de l'obra de Salvador Espriu; *Estudis per a un autoretrat* (1999), inspirada en quadres de Josep Minguell, i *El planeta B612* (2000), creada a partir de l'obra *El petit príncep*. El darrer espectacle de la companyia es titula *De quan els ocells tenien dents o 45 minuts al camerino d'una diva abans de sortir a cantar*.

L'espectacle és una fantasia sobre faules d'animals recollides a *El llibre de les bèsties* de Ramon Llull i per Jacint Verdaguier. Les faules estan lligades amb una trama còmica. El decorat és proper al cabaret, ple de plomes. L'argument tracta d'una diva que es queda bloquejada mitja hora abans de sortir a l'escenari. Per calmar la seva histèria, el seu company li explica faules, amb diferents tècniques, com les ombres xineses o el teatre de gest. I és que a la parella de Marduix li segueixen interessant les històries properes. “Les hem tret de la terra i les hem tretes vives”, indica Jordi.

De totes maneres, els temps canvien. Els primers anys de Marduix Titelles van coincidir amb un bon moment per al seu tipus d'espectacle. Després, els titelles va passar unes dècades més grises. Segons la parella, ara torna a haver-hi un moment més florit, però hi ha menys il·lusió que abans per fer les coses i la gent està menys compromesa. “[Al començament] hi havia idea. No es tractava d'omplir un forat amb un espectacle sinó que calia que hi hagués una idea”, indica en Jordi, que es recorda de quan van inaugurar la primera Fira de Teatre al Carrer de Tàrraga, on hi havia un altruisme “encantador”. El moment actual també és més competitiu que mai. Prima la tècnica, mentre que Marduix prefereix seduir el públic amb l'essència a oferir-li coses espectaculars. I cada vegada n'estan més convençuts. “Ens fa

il·lusió anar cada vegada més cap a la simplicitat”, indica en Jordi. El grup sintetitza la seva manera de fer i veure la vida en una màxima: “Qualsevol semblança amb la fantasia és pura realitat.”

La seva realitat pot semblar una fantasia; però, de totes maneres, fins i tot ara han de pagar un preu. “És una opció amb què et trobes i la tires endavant. Potser fent les coses d'una altra manera tens més seguretat, però empenyores la teva llibertat. Nosaltres hem triat fer els espectacles que hem volgut a la nostra manera”, indica la Joana. “És que ho tornaria a fer –afegeix en Jordi–. Ens ha portat a un coneixement de les coses molt important”, continua. I recorda que sempre, quan acaben els espectacles, baixen de l'escenari a parlar amb el públic, que és fidel. Alguns van gaudir dels seus espectacles de petits i ara vénen amb els nens i amb els amics. També vénen adults sols. Han treballat en el circuit d'escoles. En aquests 25 anys, han fet unes 2.500 representacions per Catalunya, l'estat espanyol, França, Bèlgica, Itàlia, Polònia i Luxemburg.

El grup treballa a Sant Esteve de Palautordera (Vallès Oriental), tot i que van començar en un taller al carrer Fari-gola de Barcelona. El 1978 van anar a viure en aquest poble al peu del Montseny, on havien estiuat des de petits. El 1998, van obrir-hi el propi escenari, per a grups que hi vulguin assajar o fer preestrenes. Aquest petit poble atrau una quantitat inusual d'artistes del món de la faràndula. El petit teatre també és taller i té un escenari que s'aboca a dues platees. Una, coberta; l'altra, a l'aire lliure.

A Sant Esteve de Palautordera, hi han crescut els fills d'en Jordi i la Joana, tres dels quals segueixen vinculats al món de la creació: en Marc i en Cesc han destacat com a bateria i clarinetista i saxofonista, respectivament. La Bet forma l'Escarlata Circus juntament amb el seu company Jordi Aspa. Una quarta filla, la Joana, s'ha decantat per l'ensenyament. Hi han passat prou temps per oblidar l'origen del nom de Marduix. “Jo et conec herbeta que et dius marduix”, “del marduix l'amor no en fuig”... Dites antigues que els devien sonar bé.

Jordi Marlet [electrik@eresmas.net]